5
E-id / paspoorten

Aan de orde is het **VAO E-id / paspoorten (AO d.d. 21/02)**.

De **voorzitter**:
Ik geef als eerste het woord aan mevrouw Den Boer namens D66.

Mevrouw **Den Boer** (D66):
Voorzitter. Graag wil ik de staatssecretaris danken voor de gedachtewisseling die wij tijdens het AO hebben gehad. Ik ga onmiddellijk over tot het voorlezen van een motie die ik samen met mevrouw Bergkamp indien.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat in het regeerakkoord is afgesproken dat onnodige geslachtsregistratie waar mogelijk wordt beperkt;

overwegende dat de rechtbank van oordeel is dat genderbeleving van doorslaggevend belang is bij de juridische erkenning van een neutrale geslachtelijke identiteit, maar dat de huidige wetgeving daar geen ruimte voor biedt en het aan de wetgever is om hierin keuzes te maken;

van mening dat er geen reden is om de ontwikkelingen op internationaal gebied van genderneutraliteit af te wachten;

verzoekt de regering om indien mogelijk voor het zomerreces en anders voor het einde van het jaar de juridische, financiële en technische kansen en belemmeringen voor de herziening van de geslachtsvermelding op paspoorten en identiteitskaarten in kaart te brengen en de mogelijkheden die de aanstaande verordening biometrie op identiteitskaarten daarbij biedt,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Den Boer en Bergkamp. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 115 (25764).

De **voorzitter**:
Hartelijk dank. Geef ik graag het woord aan mevrouw Özütok namens GroenLinks.

Mevrouw **Özütok** (GroenLinks):
Voorzitter. We hebben een goed AO gehad met de staatssecretaris. Daarin heb ik aandacht gevraagd voor het feit dat het nu erg ingewikkeld is voor personen om hun geslacht in het paspoort te wijzigen. Vanwege de koppeling tussen de BRP en de geboorteakte moeten mensen nu naar de rechter om hun geboorteakte aan te laten passen. Wat GroenLinks betreft, zou deze procedure veel eenvoudiger moeten worden. Hiervoor is echter een wetswijziging nodig. Ik heb de staatssecretaris in het AO zo begrepen dat hij dit nogmaals goed wil gaan onderzoeken. Ik zou hem willen vragen, wanneer hij ons hierover nader kan informeren. Verder heb ik nog een motie over de internationale regelgeving voor paspoorten.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat er mensen zijn die zich niet in de klassieke indeling van man en vrouw thuis voelen;

overwegende dat er voldoende andere persoonskenmerken in een paspoort zijn opgenomen om de identiteit van iemand te kunnen vaststellen;

overwegende dat uit internationale richtlijnen echter voortvloeit dat een geslachtsaanduiding een verplicht onderdeel uitmaakt van het paspoort;

verzoekt de regering om in internationaal verband actief te pleiten voor het schrappen van de verplichte geslachtsaanduiding in het paspoort,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Özütok. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 116 (25764).

Dank je wel. Het woord is aan de heer Middendorp namens de VVD.

De heer **Middendorp** (VVD):
Dank voorzitter. Ik dank ook de staatssecretaris voor een heel goed debat voor het reces. Het was ook een belangrijk debat, want DigiD is de sleutel naar een sterke en veilige digitale toekomst voor Nederland. Ons paspoort, waar we het ook over gehad hebben, is de neerslag van heel veel zaken die mensen in het land direct raken. Daarbij bleek ook steeds weer hoe belangrijk die Basisregistratie Personen die wij in Nederland hebben, eigenlijk is. Waar je soms denkt dat het om kleine technische punten gaat, raakt het debat erover zelfs aan onderwerpen van de internationale politiek. De VVD waardeert het dan ook zeer dat de staatssecretaris op dit soort punten zeer zorgvuldig te werk gaat. Hij gaf er ook duidelijk blijk van in zijn beantwoording dat hij zaken echt wilde uitzoeken. Ik kijk dan ook uit naar toegezegde vervolgstappen.

Voorzitter. Dat geldt zeker op het punt van de businesscase DigiD. Want de vraag die we bespraken in het kader van deze vernieuwde businesscase voor DigiD, die een miljard gaat kosten, is hoe die omgeslagen gaat worden. Krijgen

we twee markten met één overheid en aan de andere kant de rest? Die marktordeningsvraag wordt heel belangrijk, en ik denk ook heel belangrijk voor de behandeling van de Wet digitale overheid. Als we daarvan de toegezegde stukken hebben, kunnen we dat zeker verder in behandeling nemen. Voor nu wil ik dan ook geen moties indienen.

Voorzitter, ik dank u wel.

De **voorzitter**:
Hartelijk dank. Ten slotte geef ik graag het woord aan de heer Bosma namens de PVV.

De heer **Martin Bosma** (PVV):
Voorzitter, dank u wel. Deze staatssecretaris heeft iets heel geks gedaan. Hij gaat er namelijk voor zorgen dat mensen die uit Israël komen, in hun paspoort als geboorteplek "Gazastrook en Westelijke Jordaanoever, met inbegrip van Oost-Jeruzalem", kunnen zetten. Dat is vreemd, want waarom wordt er een uitzondering gemaakt? Sommige mensen willen misschien wel Friesland in hun paspoort hebben staan of de naam van andere gebieden die geen officieel land zijn. Waarom doet de staatssecretaris dit, zo vraag ik mij af. Het ziet er heel erg naar uit dat dit de een de-facto-erkenning is van de Palestijnse Staat, die geen staat is. Het is heel vreemd dat de staatssecretaris dit doet. Nederland moet het vooral ook niet doen, want een mogelijke Palestijnse Staat vormt een enorme bedreiging voor de enige democratie in het Midden-Oosten. Zo'n Palestijnse Staat zou maar één doel hebben, namelijk de vernietiging van de staat Israël, waar wij een lange historische band mee hebben en een zekere verantwoordelijkheid voor hebben. Die Palestijnse Staat zou uit zijn op de vernietiging van de staat Israël, en de voortekenen daarvan zien we elke dag met betrekking tot terreur vanuit gebieden die onvoldoende gecontroleerd worden door Israël.

Daarom heb ik de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

verzoekt de regering om de voorgenomen wijziging van de landentabel niet door te voeren en "Gazastrook en Westelijke Jordaanoever, met inbegrip van Oost-Jeruzalem" niet op te nemen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Martin Bosma. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 117 (25764).

De heer **Martin Bosma** (PVV):
Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:
Dank je wel. Kan de staatssecretaris al beginnen aan zijn beantwoording in afwachting van de laatste motie? Dat is het geval, dus geef ik hem graag het woord.

Staatssecretaris **Knops**:
Dank u wel, voorzitter. De motie op stuk nr. 115 van mevrouw Den Boer, en mede namens mevrouw Bergkamp ingediend, vraagt inderdaad hoe nu stappen kunnen worden gezet op het gebied van wetgeving om ervoor te zorgen dat geslachtsvermelding en onnodige geslachtsregistratie beperkt wordt. Ik moet eerlijk zeggen dat er een aantal dingen in de motie staan waar ik niet heel enthousiast over ben. Alleen al de tijd. Ik kan nu al aangeven dat voor het zomerreces zeker niet gaat lukken, en ik hou er niet van om beloftes te doen die ik niet kan waarmaken. Die disclaimer wil ik hier dus echt wel neerleggen, want dit gaat over iets waar behoorlijke consequenties achter schuilgaan. Ik heb wel in het debat gezegd dat ik samen met de collega van JenV ga kijken hoe we dat kunnen doen. Dat raakt natuurlijk precies aan de zaken die in de motie beschreven worden ten aanzien van juridische, financiële en technische kansen en onmogelijkheden. Als ik de motie dus zo mag lezen dat ik de Kamer voor het einde van het jaar informeer over de stand van zaken en dat ik dat ga inventariseren, dan kan ik het oordeel daarover aan de Kamer laten.

Misschien nog één opmerking daarbij. In de laatste zin van het dictum wordt gesproken over de mogelijkheden die de aanstaande Verordening Biometrie op identiteitskaarten biedt. Die maakt het wel een beetje mistig. We spreken de ene keer over paspoorten en identiteitskaarten, maar deze verordening gaat over identiteitskaarten en is nog in procedure in Brussel, als onderdeel van de triloog. Ik heb de Kamer toegezegd dat zij daarover geïnformeerd zal worden. Maar goed, als ik de motie echt zo mag lezen dat ik voor het einde van het jaar ga onderzoeken hoe dit allemaal kan en waar we tegen aanlopen, zoals in de romp van het eerste dictum staat, dan kan ik het oordeel daarover aan de Kamer laten.

Mevrouw **Den Boer** (D66):
De staatssecretaris geeft blijk van een positieve grondhouding. Dat verwelkomen wij heel erg. Er staat overigens ook in de motie dat dit eventueel nog wel voor het einde van het jaar kan, maar dat is wel een stip aan de horizon. We willen echt wel actie zien van de staatssecretaris. Dit is dus een stevige aanmoediging.

Staatssecretaris **Knops**:
Zeker. Ik heb weinig aanmoediging nodig om tot actie over te gaan, maar ik realiseer me dat hier wel iets meer achter schuilgaat dan alleen iets regelen, gelet op alle juridische en internationale aspecten die daaraan verbonden zijn. Ik kom daar zo ook op bij de motie van mevrouw Özütok. Dit is niet een kwestie van in een paar weken even fixen, maar ik ga mijn best doen en ik beloof in ieder geval dat de Kamer voor het eind van het jaar de stand van zaken te horen krijgt. Daarmee hebben we ook de vragen van mevrouw Özütok hierover beantwoord.

Dan kom ik bij de motie op stuk nr. 116 van mevrouw Özütok. In die motie wordt de regering verzocht om in internationaal verband actief te pleiten voor het schrappen van de verplichte geslachtsaanduiding in het paspoort. Het regeerakkoord waarin het beperken van onnodige geslachtsregistratie staat, is een Nederlands regeerakkoord. Er wordt mij nu gevraagd om in internationaal verband, in ICAO, afspraken te gaan maken over of actief te pleiten voor iets waarvan ik nu al weet dat de kans dat het lukt buitengewoon klein is. In die zin ben ik er dus niet echt enthousiast over. Ik hou ook niet zo van symboolpolitiek. Ik hou wel van het realiseren van concrete dingen, ook naar aanleiding van de vragen van mevrouw Den Boer van zojuist. Uiteindelijk wil ik het oordeel hierover wel aan de Kamer laten, maar ik wil haar ook niet onthouden dat ik hier weinig enthousiast over ben, omdat alle andere landen, niet in EU-verband maar in internationaal verband, in ICAO, daar dan mee akkoord zouden moeten gaan, terwijl we weten dat er nu al landen zijn die dat niet gaan doen. We willen ook niet dat onze onderdanen als ze met een Nederlands paspoort gaan reizen, te maken krijgen met landen waar ze niet binnenkomen omdat dat niet geaccepteerd wordt. Dat is het laatste wat ik zou willen. Daarom ben ik hier niet heel enthousiast over, maar ik laat het oordeel over deze motie aan de Kamer.

De **voorzitter**:
Het is oordeel Kamer. Heeft mevrouw Özütok desondanks toch een vraag?

Mevrouw **Özütok** (GroenLinks):
Nee, ik ben blij met de appreciatie van de staatssecretaris. Ik denk dat het wel belangrijk is om hier blijvend aandacht voor te vragen. Dat wil GroenLinks hiermee benadrukken. Dank aan de staatssecretaris.

De **voorzitter**:
Dat was geen vraag volgens mij.

Staatssecretaris **Knops**:
De heer Middendorp heeft een aantal aanmoedigende opmerkingen gemaakt, ook naar aanleiding van het debat. Ik kan zeggen dat ik wat ik eerder heb toegezegd ook ga doen. Op een aantal van die zaken komen wij dus nog te spreken.

Dan de motie op stuk nr. 117 van de heer Bosma. Dat is een korte motie waarin staat: "verzoekt de regering om de voorgenomen wijziging van de landentabel niet door te voeren." We hebben daar in het debat over gesproken, zeg ik in de richting van de heer Bosma. Wij voeren geen wijziging van het Nederlandse standpunt door. Integendeel. Het is ook geen amendering van het regeerakkoord, waarin heel duidelijk is verwoord dat een verwezenlijking van de tweestatenoplossing het doel is. Dat Nederlandse beleid verandert niet. Dit is in overeenstemming met het Nederlandse standpunt dat Israël geen soevereiniteit over deze gebieden heeft en met ons standpunt ten aanzien van de niet-erkenning van de staat Palestina. Dat heb ik ook in het debat aangegeven. Ook daarom moet ik deze motie ontraden.

De **voorzitter**:
Dan wil ik de staatssecretaris hartelijk danken.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:
Ik wil nog even opmerken dat we dinsdag gaan stemmen over de moties. Dat geldt ook voor de VAO's die hiervoor zijn gehouden, maar waarbij ik dat niet heb gemeld.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.